

Vedl Jevgenij Prigožin skutečně ozbrojené povstání v Rusku?

zvedavec.news/komentare/2023/07/9716-vedl-jevgenij-prigozin-skutecne-ozbrojene-povstani-v-rusku.htm

Nebo šlo o něco úplně jiného?

Philip Giraldi

21.7.2023 Komentáře Témata: Rusko 2028 slov

„Hádanka zabalená do záhady“ je zkrácená forma citátu, který v říjnu 1939, pouhý měsíc po začátku druhé světové války, pronesl sir Winston Churchill v rozhlasovém vysílání k britskému lidu. Churchill

byl v té době prvním lordem admirality. Celý výrok zněl: „Nemohu vám předpovědět postup Ruska. Je to hádanka, zahalená do tajemství, uvnitř záhady...“. Nějak se mi tento výrok vynořil v hlavě, když jsem se snažil rozluštit smysl údajného pokusu o státní převrat, který se v Rusku v sobotu 24. června odehrál, Jevgenije Prigožina, nečekaného vývoje, který podnítil fantazii znalců a vládních činitelů po celém světě a vyvolal příval psaných článků i mnohahodinových mluvených komentářů.

Je předvídatelné, že bláboly, které zaznívají z úst amerických vládních činitelů, jako je ministr zahraničí Antony Blinken, jsou bezcennou propagandistickou mluvou, která opakuje standardní linii o zlém Rusku a autokratovi Vladimiru Putinovi, který má podle Blinkena vážné problémy v Rusku, jež se zmítá v chaosu kvůli pokračující válce na Ukrajině, kterou podle něj Kreml prohrává. Svůj podíl na distancování se USA od Prigožinovy aféry sehrál i prezident Joe Biden, který důrazně prohlásil, že americká vláda za údajným pokusem o puč nestojí, ačkoli minulou středu také nakydal, když stejně jako Blinken prohlásil, že Rusko válku na Ukrajině prohrává a Putin se stal „tak trochu vyvrhelem celého světa“. Obě tato tvrzení lze snadno zpochybnit.

Při počátečním přesunu žoldnéřských jednotek Wagnerovy skupiny do Rostova na Donu, kde sídlí jižní velitelství armády, nedošlo téměř k žádnému krveprolití. Poté, během cesty do Moskvy, nedošlo po cestě k žádnému odporu ze strany pravidelných armádních jednotek, ačkoli existují zprávy, že několik ruských armádních vrtulníků a pozorovací letoun, který kolonu stínoval, byly sestřeleny. Kromě toho se však jistě přiblížilo něco, co potenciálně může změnit pravidla hry ve vztahu k Rusku a Ukrajině, i když zatím s jistotou nevíme, proč a dokonce ani jak k tomu všemu došlo. Hlavní problém spočívá v tom, že existuje mnoho vysvětlení toho, co se odehrálo, která jsou pravděpodobná, ale která nelze potvrdit na základě skutečnosti, že

nikdo, kdo se přímo podílel na genezi nebo provedení události, pravděpodobně neposkytne poctivé odpovědi na otázky, které by mohly být logicky vzneseny.

Zamysleme se na chvíli nad některými prvky tohoto dramatu. Když k němu docházelo, Putin nejprve v televizi odsoudil zjevný pochod vojáků skupiny Wagner na Moskvu jako pokus o státní převrat, který z účastníků udělal zrádce ruské vlády. Prigožin však tuto charakteristiku rychle odmítl a tvrdil, že svůj krok učinil proto, aby se postavil generálům v Moskvě, kteří neplní svou povinnost vyhrát válku proti Kyjevu co nejrychleji, tj. možná proto, že se vlečou, vyhýbají se jakémukoli riziku a způsobují, že válka, která by mohla být ukončena, se zdá nekonečná a možná i nevyhratelná.

Pochod na Moskvu je tedy podle Prigožina třeba chápat jako „demonstraci nesouhlasu“. A aby zápletka ještě více zhoustla, dva vysocí generálové Valerij Gerasimov a Sergej Surovikin nebyli od soboty viděni na veřejnosti a objevily se nepotvrzené zprávy, že jeden z nich, Surovikin, bývalý velitel ruských sil na Ukrajině, byl zatčen. Gerasimov je náčelníkem generálního štábu armády a současným velitelem sil na Ukrajině, zatímco Surovikin nyní působí jako jeho zástupce. Vydání Gerasimova bylo jedním z požadavků, které údajně vznesl Prigožin. Americké zpravodajské zdroje nyní také tvrdí, že Surovikin o vzpouře věděl předem, což naznačuje, že o ní věděla i CIA a Pentagon. A existuje také komentář šéfa ukrajinské obranné rozvědky generálmajora Kyryla Budanova, který uvedl, že Kyjev věděl jak o Prigožinových plánech, tak o samostatném plánu ruské zpravodajské služby FSB na jeho zavraždění. Pokud je něco z toho nebo všechno pravda, spíše to naznačuje, že mohlo jít o skutečné spiknutí řízené zahraniční zpravodajskou agenturou proti Putinovi, nebo přinejmenším že Kreml postupuje opatrně, aby se výpovědi generálů o jejich činnosti prověřily a ujistil se, že nebyli nijak zapleteni ani se CIA, ani s ukrajinskou vládou, ani se samotným Prigožinem.

Je tedy třeba se ptát, zda Putinovi poradci a jeho zpravodajské zdroje přesně vylíčili, co Prigožin chystal, nebo zda byl projev o „zradě“ jen krycí historkou, která měla zakrýt složitější sled událostí. Věděli například Putinovi zpravodajští šéfové skutečně předem, že dojde k „převratu“ nebo k tomu, co je možná lépe popsat jako „ozbrojený protest“? Pokud je tomu tak, nechali ho začít s tím, že se nemůže podařit, aby se pokusili sjednotit ruský lid na podporu vlády a války? A ještě hlubší, temnější možností je, že celou epizodu vymysleli Prigožin a Putin na podporu nějakého dosud neurčeného záměru.

Následné Prigožinovo vyhoštění do Běloruska výměnou za ukončení povstání a stažení všech obvinění proti údajným povstalcům z Vagnerovy skupiny spíše naznačuje, že věc, o kterou šlo, nebyla tak jednoduchá, jak se zdálo první den. Zatímco Putin odsuzoval „spiklence vzpoury“, pečlivě rozlišoval mezi těmito jednotlivci a „většinou vojáků a velitelů Wagnerovy skupiny“, kteří „jsou také ruští vlastenci, loajální ke svému lidu a státu“. A skutečně, odhlédneme-li od Prigožinovy role, skupinu Wagner založili a vedli bývalí důstojníci vojenské rozvědky (GRU) a financovalo a zásobovalo ji ministerstvo obrany. Kromě toho byli Wagnerovi vojáci hrdiny, legendárními vítězi „bitvy u Bachmutu“.

A pak je tu ještě Bidenem popíraná možná role USA. Deník Washington Post potvrdil tvrzení, že CIA věděla o tom, co označila za „vzpouru“, tj. o plánu pochodu na Moskvu, přinejmenším několik dní předem. Agentura informovala takzvaný Gang osmi v Kongresu o tom, co se očekávalo, ale nesdělila veřejnosti, co věděla. To by mohlo někomu naznačovat, že Spojené státy a dost pravděpodobně i Velká Británie stály za skutečným pokusem o převrat a možná ho i iniciovaly, možná jako nějakou operaci pod falešnou vlajkou, což je scénář, který naznačil Putin ve svém televizním projevu, kde temně naznačil, že „oni [Západ a Ukrajina] chtěli, aby se ruští vojáci zabíjeli navzájem, aby vojáci a civilisté umírali, aby nakonec Rusko prohrálo

a naše společnost se rozpadla a udusila se krvavými občanskými spory (...).) Třeli si ruce a snili o tom, že se pomstí za své neúspěchy na frontě a během tzv. protiofenzívy, ale přepočítali se. „

To je docela přímé obvinění z domnělé viny a objevily se domněnky, že se Prigožin mohl tajně setkávat s ukrajinskými důstojníky a důstojníky rozvědky NATO v Africe, kde Wagner také působil. Pokud je to pravda, mohl být naverbován CIA nebo MI-6, případně mu dokonce bylo umožněno s nimi spolupracovat po konzultaci s Putinem, opět na podporu zatím neurčeného cíle, i když se dalo předpokládat vážné ztrapnění USA a NATO.

A je důležité si uvědomit, že Prigožin mohl mít něco, co by se dalo nejlépe popsat jako osobní zášť vůči generálům v Moskvě a také vůči Putinovi. Mnozí komentátoři jeho „vzpoury“ ignorují důležitý fakt, že jde o podnikatele, nikoliv o vojáka. Je to oligarcha, který své miliardy vydělal převážně tím, že zásoboval armádu a vládu, a někdy bývá označován za „Putinova šéfa“. Vzhledem k tomu se jeho hlavní zájmy soustředí na ochranu jeho investic a majetku, mezi něž patří i žoldnéřská skupina Wagner. Byl zděšen tím, jak jsou jeho pracovní síly zneužívány v zoufalých bojích, které jako by nikam nevedly, a již několik měsíců si hlasitě stěžuje na různé problémy související s průběhem války.

Pokud jde o Wagnera, Prigožin se chystal 1. července degradovat, když měl Wagner podepsat smlouvu, která by ho de facto převedla pod ruské ministerstvo obrany, přičemž nejméně třetina jeho aktivních sil by byla převedena do Běloruska k posádkové službě proti polským hrozbám, ačkoli následné zprávy naznačují, že se vojáci nezačali stěhovat ze svých stávajících základen v Rusku a na Ukrajině.

Zajímavé je, že Prigožin, který se důrazně postavil proti a vlastně odmítl podepsat smlouvu, byl údajně ve svém běloruském exilu a bezprostředně po pokusu o převrat nebyl mnoho dní viděn, ačkoli Kreml nyní odhalil, že se pět dní po údajné vzpouře skutečně setkal

s Putinem během tříhodinové schůzky, na níž mu slíbili věrnost a již se zúčastnili také důstojníci Wagnerovy i řadové armády. Následně se však objevily zprávy o možné krátké cestě Prigožina do jeho rodného města Petrohradu v Rusku na začátku minulého týdne. Tato návštěva měla zajímavý podtext, neboť Prigožin údajně navštívil kancelář Federální bezpečnostní služby (FSB), aby si vyzvedl svůj malý arzenál osobních zbraní a velké množství hotovosti a zlatých prutů, které byly zabaveny při prohlídce jeho honosného hlavního sídla a kanceláří ve městě a jeho okolí poté, co byl zadržen. Ve vile bylo také získáno několik cestovních pasů a velké množství kostýmů divadelního typu spolu s několika kladivy – nástrojem, který Wagnerova skupina údajně používala k vraždění přeběhlíků, četné fotografie Prigožina v různých převlecích a také vycpaný aligátor a „zarámovaná fotografie, na níž jsou údajně zobrazeny useknuté hlavy [Prigožinových] neprátele“. V improvizovaném rozhovoru minulý čtvrtek běloruský prezident Alexandr Lukašenko překvapeným novinářům řekl, že Prigožin zřejmě zůstal v Petrohradě navzdory vyjednané mírové dohodě, která mu v Bělorusku udělila status exilu a za kterou se zaručil sám Lukašenko, který se vyjádřil, že pokud ví, Prigožin se možná vrátil do Moskvy. Objevily se také spekulace, že se Prigožin vrátil do Ruska, aby nějakým způsobem spolupracoval na rozpadu svého podnikatelského impéria. Pokud je to všechno pravda, děje se něco velmi podivného.

Lze totiž předpokládat, že mnohé z Prigožinových obchodních zájmů a skupiny Wagner Group nyní přebírá ruský stát. Jeden z poslanců ruského parlamentu Andrej Kartapolov totiž naznačil, že sporná zakázka byla původním hlavním důvodem Prigožinovy „vzpoury“. Objevují se také tvrzení, že bez ohledu na amnestii a změny ve vlastnictví Prigožinova majetku bude vyšetřována vnitřní činnost společnosti Wagner, včetně korupčního utrácení peněz ministerstva obrany, z něhož měl Prigožin zřejmě přímý a možná i obrovský prospěch. Otázka osobních stížností také otevírá dveře možnosti, že Prigožin chytře hrál svou vlastní hru ve snaze udržet si postavení a výhody ředitele a šéfa skupiny, což z něj možná ve zpravodajském

žargonu dělá dvojitého nebo dokonce trojitého agenta, podle toho, kolik úrovní a odrůd svých četných potenciálních kontaktů manipuloval.

Jedním z bodů, které Prigožin pronesl a u nichž většina zdrojů připouští, že mají ohlas, je jeho tvrzení, že válku na Ukrajině je třeba dotáhnout do konce s tím, že ruský lid už toho začíná být unavený. V podstatě zpochybňoval, proč Rusko do války vůbec šlo, stejně jako její provedení od té doby. Plukovník Douglas Macgregor vyslovuje názor, že Putin bude muset dobře zvážit, zda může pokračovat v relativně pomalém metodickém ničení ukrajinské armády, nebo vše urychlit, s odpovídajícím nárůstem počtu mrtvých, aby proces ukončil a vyhnul se nepokojům mezi ruskou veřejností a také mezi mnoha reptajícími řadovými vojáky v otázce způsobu vedení války. Z Moskvy přicházejí zprávy, že Putinův režim skutečně reaguje na možné nepokoje a ministerstvo vnitra (MVD) monitoruje příspěvky na sociálních sítích a internetové dotazy běžných Rusů, aby zjistilo míru podpory veřejnosti. Ukrajinské zdroje, pravda, nespolehlivé, tvrdí, že Prigožina mohlo podpořit 17 ze 46 ruských regionů.

Co si o tom myslím já? Domnívám se, že CIA dospěla k závěru, že „puč“, jak se odehrál, byl „podvodnou operací“, kterou provedli Prigožin a Putin mimo jiné proto, aby uvedli do rozpaků západní zpravodajské služby, které mohly Prigožina kontaktovat a nějakým způsobem ho přimět k pochodu na Moskvu. Kromě toho, zda si Prigožin, jak se to odehrálo, mohl rozmyslet, jak vystoupit, v důsledku odhalení plánu ruským zpravodajským službám, nebo proto, že vůbec neměl v úmyslu dodržet nějakou dohodu, je v tuto chvíli neznámé. Došlo tedy ke skutečnému povstání nebo převratu? Upřímně řečeno nevím, ale spíše mám podezření, že Prigožin chtěl vážně zpochybnit generály v Moskvě ohledně způsobu vedení války. Měl v tom, co se vyvinulo, prsty Západ a NATO? Téměř jistě, i když jak přesně se to vyvinulo, není jasné a možná se to nikdy nedozvíme. Stejně tak to, jak ruská strana hrála s rozdanými kartami, i když stažení obvinění proti Prigožinovi spíše naznačuje, že

v zákulisí probíhalo značné manévrování s cílem dosáhnout výsledku, který by nezvýšil přiznanou nízkou hrozbu, že pochod na Moskvu přeroste v odstranění Putinovy vlády. Příběh o převratu má stále značný ohlas v amerických a západních médiích, která se podle očekávání snaží usmažit Vladimira Putina, a dokonce se objevují i značné zprávy a komentáře z ruských zdrojů. Bude velmi zajímavé sledovat, co by se mohlo v příštích několika týdnech objevit.

Philip M. Giraldi, Ph.D., je výkonným ředitelem Rady pro národní zájmy (Council for the National Interest), která usiluje o zahraniční politiku USA na Blízkém východě více založenou na národních zájmech.

Did Yevgeny Prigozhin Really Lead an Armed Rebellion in Russia?
vyšel 11.7.2023 na Uzi Review. Překlad v ceně 875 Kč Zvědavec.

Známka 2.1 (hodnotilo 19)

Oznámujte kvalitu článku jako ve škole
(1-výborný, 5-hrozný)

1 2 3 4 5

Diskuze

2 příspěvků

(2 nové)

odeslat jako odkaz

odeslat text článku

vytisknout

uložit jako PDF